

tum ejus annuae confessionis lex graviter urget, quando materia necessaria confessionis adest; porro peccatum inculpabiliter omisum sine dubio materia necessaria est.

2. Si vero ante illud tempus confessio instituitur, sive de novo materia necessaria, sive libera tantum commissa est: statim prima illa confessione peccata omisa declarari debere, adeo evidens est, ut nemini scriptorum unquam in mentem venerit, hac de re disputare vel dubitare. Idque ex conceptu confessionis *integrae*, quam Trid. dixit juris divini esse, consequitur. Confessio enim *quaelibet*, quodcumque et ubicumque instituitur, subjective seu formaliter integra esse debet. Porro ad subjectivam integritatem pertinet, ut omnia peccata gravia nondum clavibus Ecclesiae directe subjecta, quorum memoria habeatur, accusentur, nisi forte legitima excusatio adsit. Ergo nisi in prima confessione peccata antea omisa declarantur, haec non erit integra, sed sacrilega. Neque quidquam valet, quod illa peccata jam remissa sunt; nam ut taceam, idem valere de quibuslibet peccatis post actum perfectae contritionis elicium: haec non est intima ratio discernendi inter peccata necessario accusanda et non accusanda, quod utcumque sive perfecta contritione sive per sacramentum remissa sint aut non sint. Vide Gury n. 495.

Articulus II.

De causis ab integritate confessionis excusantibus.

327 Ut ea, quae praecedenti articulo postremum exposuimus, compleantur: necessarium est, eas rationes videre, quae legitimae sint, cur peccatum aliquod in confessione omittatur. Universim haec teneri debent:

I. A confessione integre peragenda nunquam excusat difficultas, quae dicitur confessioni interna sive insita; i. e. pudor et verecundia, etsi solummodo quoad praesentem confessarium adest: quare aut confessio, si fieri potest, differenda est, aut alius confessarius adeundus, aut pudor prorsus vincendus. Id satis innuit Trid. sess. 13 cap. 5, quum „confessionis difficultatem ac peccata detegendi verecundiam“ negat ita gravem esse, ut a lege divina excuset. Cf. etiam Gury n. 497.

II. Generatim excusat ea difficultas extrinsecus exorta sive per accidens cum confessione conjuncta, quando integra confessio impossibilis moraliter evadit seu grave omnino damnum poenitenti aut confessario causatura est: qua difficultate cessante, lex integrae confessionis reviviscit.

III. Ejusmodi difficultates autem recensentur sequentes:

1. extrema necessitas, in qua pro circumstantiis sufficit quodlibet externum signum;
2. defectus loquelae, sive ex ignorantia idiomatis, sive ex inopia facultatis loquendi;
3. defectus temporis, e. g. si milites pergere debent ad pugnam;
4. periculum vitae, si ex diuturna confessione contagionis periculum oritur;

5. periculum famae, quando apud alios praeterquam apud confessarium poenitens se prodere deberet;
6. periculum lapsus seu scandali, sive pro poenitente sive pro confessario juste timetur;
7. periculum laesionis sigilli: si — quod vix continget — confessarius praevideatur sigillum laesurus; aut si confessarius *suam* confessionem facere non possit, nisi alterius poenitentis peccatum indicet et ita sigillum violet.

Uberior explicatio. 1. In extrema necessitate, etsi, quantum 323 fieri potest, aliqua accusatio specifici peccati recipienda est, tamen apud hominem usu rationis adhuc utentem potius quam in integritate confessionis, in dolore eliciendo est insistendum: apud hominem sensibus destitutum, maxime si antea certum signum accusationis non dedit, post absolutionem conditionate datam maxime curandum est, ut detur extrema unctio, securius valida et salutifera, quam ipsa absolutio; neque tamen propterea abstinendum erit a praemittenda conditionata absolutione.

2. Mutum ex scripto confiteri debere, quantum convenienter fieri possit, multi scriptores tenent; attamen multis etiam contrarium sentientibus, obligatio imponi nequit: v. Gury-Ball. II. n. 503. Quapropter a fortiori confessarius recte ab aliis interrogationibus scripto faciendis, quae solam integritatem confessionis spectent, si poenitens mutus scripto confiteri velit: quod utique interdicendum nullo modo est, imo ultro admittendum, si poenitenti muto id est solatio.

Surdi vero ex sua parte integre confiteri debent: at si confessarius in decursu tantum confessionis deprehenderit, poenitentem surdum, vel potius surdastrum esse, eum in locum remotiorem, ubi altius colloqui liceat, adducere non potest, ne hoc agendi modo aliis suspicionem peccati gravis auditu ingerat ideoque sigillum laedat; quare tunc cum dispendio integritatis ab interrogando confessarius abstinere debet. — Idem dic, si forte causa honestatis in confessionibus mulierum excipiendis aliquando prohibeat, quominus cum illis confessarius secedat. V. Gury-Ball. ib. notam.

Ignarus idiomatis ad adhibendum interpretem, utpote medium extraordinarium, non tenetur: in articulo mortis autem suadet, ut saltem aliquam determinatam materiam, *de qua vere dolet*, quamquam veniale peccatum tantum, exprimat, etsi per solum interpretem id facere possit, quia eo tutius removetur illud aliquale dubium, quod de valore confessionis omnino generalis ab aliquibus movetur. Ceterum fieri potest confessio etiam satis integra per interpretem, ita ut in ejus notitiam nihil deveniat. Confessarius enim propositis quaestionibus circa peccata per interpretem, ipso non vidente, signum poenitentis, e. g. manu pressa aut annuentis aut negantis et pro numero peccatorum signum illud iterantis, excipere potest. Quare si vir poenitens id desiderat, ad *talem* confessionem admittatur.

Omnes vero illi, de quibus hinc diximus, tenentur *signis*, quantum convenienter possunt, confessario peccata declarare: atque confessarius

debet, si alter confessarius idiomatis peritus deest, eos admittere et aliquoties absolvere, etsi solam accusationem in genere intelligere potuit.

³²⁹ 3. Si defectus temporis in unius tantum confessione occurrat, eo quod e. g. hostes irruant, audito *aliquo* peccato et dolore excitato absolutio danda est, quando necessitas absolvendi nunc instat. Si vero de multis agitur, qui nunc Deo reconciliandi sunt, ut de militibus pugna jam instante:

1) si periculum in mora est, omnes exhortandi sunt in communi, imo verbis praeendum est, ut sincerum dolorem et propositum excitent atque signum aliquod externum, e. g. manum attollendo, exhibeant: quo facto in communi absolvantur. V. Reuter p. 4 n. 331. 4.

2) Quo vero securius singulorum saluti provideatur, omittendum non est, singulos ad confessionem admittere et vocare, idque ita, ut si omnium confessiones integrae excipi nequeant, praeferendum omnino sit, ab integritate deficere et quam plurimos singillatim admittere, quo efficacius ad dolorem excitari possint, addito monito, postea, si Deus vitam eorum servaverit, integritatem supplendam esse.

³³⁰ 4. In morbo contagioso, quamquam confessarius aliis cautelis adhibitis periculum contagionis diminuere potest, tamen propter illud ipsum periculum ab integritate confessionis excipiendae excusatur.

5. Periculum famae adesse potest in variis adjunctis, praecipue si confessionem factam esse aliis notum est, sed poenitens eam utpote sacrilegam repetere debet et gratia divina tactus repetere vult, instante jam tempore Communionis, quam sine suspicione contra se excitanda differre nequit.

E. g.: Aegrotus antea jam confessus et nunc Viaticum suscepturus detegit sacerdoti seriem confessionum sacrilegarum: quas si nunc integras repetere deberet, gravem suspensionem adstantibus, qui eum iam paratum putant, ingereret. — In solemnibus Communionibus communi, quum omnes jam confessi sunt, aliis spectantibus paulo ante Communionem aliquis sacerdotem petit, detegens similiter confessionem sacrilegam: quam quum nunc non possit integram repetere, excitato dolore et audito ipsius sacrilegii peccato (vel paucis aliis), cito absolvendus est, postea completurus. — Aut sacerdos, jam adstans ad altare sive Sacrum jam operans sacrilege, interim dolorem concipit, et dum facit Sacrum solemne, uni ex ministris (sacerdotibus) id indicare potest: quibus in circumstantiis, declarato hoc peccato, secreto absolvendus est.

Num vero etiam periculum famae alienae apud confessarium ratio ab integritate excusans sit, infra fusius discuti debet.

³³¹ 6. Si poenitens sibi timet, ne recogitando peccata, maxime luxuriae, misere in delectationem labatur: accuratorem recogitationem omittere debet etiam cum periculo ab integritate deficienti, quum lex *naturalis* cavendi a gravi lapsu periculo praevaleat legi *positivae* integre confitendi. Quare etiam confessario haec ratio esse potest, cur caute procedere debeat in interrogationibus, ne in sacramento reconciliationis poenitenti ansam novi lapsu creet. Reuter l. c. n. 331. 6.

Confessarius autem sibi timens eodem modo ab interrogationibus, quae alioquin ad integritatem procurandam videntur necessariae, abstinere debet. Ceterum, nisi talis timor ex inopinato casu singulari juste concipiatur, confessarius, qui se adeo debilem deprehendit, ut in exercendo sacro munere sibi grave periculum creet, potius ab audiendis confessionibus abstinere debet.

Poenitens vero, qui singularem confessarii fragilitatem noverit, quae suorum peccatorum narratione periculum lapsu inducat, illum confessarium *declinare* debet: si vero in singulari necessitate ejus ope indigeret, peccata, quorum vere periculosa esset narratio, omittenda essent.

Ceterum ejusmodi pericula, de quibus hic sermo fuit, non temere supponi, sed ex gravi tantum ratione, vel, si de confessarii periculo agitur, ex vehementibus indiciis timeri debent.

7. Periculum laesionis sigilli, quod sacerdos confitens peccata in excipiendis confessionibus forte commissa inducturus sit, non est adeo impossibile: quodsi et hoc obtinet, neque alius confessarius adiri potest, peccata, quorum confessio tale periculum induceret, taceri prorsus debent. Cf. Bona c. l. c. q. 5 s. 2 p. 2 § 4. — Periculum vero laesionis sigilli, quam poenitens timeat, ne confessarius contra se committat, adeo immane scelus in confessario supponit, ut nisi in homine haeretico vel haeresis vehementer suspecto, idque in illis ipsis minime semper, suspicari liceat. Ita saltem de directa sigilli laesione. Non adeo immane peccatum in indirecta laesione invenitur, siquidem ex inconsiderata agendi ratione oriri potest. Quam habebis, si confessarius adeo alta voce loquatur, ut a circumstantibus possit audiri. Igitur si hoc contingat, neque monitus confessarius vocem moderetur, poenitens excusari possit ab integritate, ne confessarius interrogando peccata repetat et adstantibus nota faciat.

NB. In causis excusantibus, quas retuli, id in universum notari debet — praecipue in causis sub n. 2. 6. 7 recensitis — 1) requiri aliquam confitendi necessitatem et 2) moralem impossibilitatem adeundi alterum confessarium, apud quem ex integra confessione illud damnum, quod alias timetur, non sit oriturum. *Necessitas vero confitendi* non adeo stricta sumitur, sed sufficit timor poenitentis, ne aliter uno alterove die in statu peccati manere debeat; quia haec in homine rationabiliter et timore judicante gravis necessitas spiritualis est. Reuter l. c. n. 330 cum Lugo dicit „dilationem confitendi, quae ultra triduum excurreret“.

Specialis difficultas movetur circa confessionis integritatem, si ex ea alterius diffamatio apud confessarium oritur: num haec ipsa etiam sit causa excusans ab integritate. Aliis verbis haec quaestio proponitur, *num possim vel debeam peccatum confiteri, quod confiteri nequeam sine complicis apud confessarium diffamatione*.

Antequam hanc quaestionem solvamus, explorata a controversis sejungi debent.

1. Omnes consentiunt, si alius confessarius adiri possit, cui complex ignotus sit et maneat, apud *eum* confessionem esse instituendam, ut et lex integre confitendi, et fama proximi servetur.

2. Si peccatum, quod sine complicis notitia danda non possit declarari, non sit materia necessaria confessionis, non licet cum dispendio alienae famae illud peccatum declarare: nisi forte de complicis pec-

cato non gravi agatur et ex altera parte rationabilis utilitas poenitentis ex declaratione peccati sequatur.

3. Si nihilominus haec illicita complicitis manifestatio apud unum confessarium fiat, id grave peccatum ex se non esse, prorsus probabile est. Nam etsi permulti auctores id pro gravi habeant, tamen ex iis, quae de octavo decalogi praecepto circa diffamationem dicta sunt, contrarium concluditur.

Quum enim, probante S. Alph. l. 3 n. 973, complures theologi, ut Less., Cajet., Reginald. etc. doceant, ipse S. Thom. (*Quodl.* 11 a. 13 ad 3) id innuere videatur, crimen alterius uni vel alteri viro probo seu prudenti revelare, pro *gravi* diffamatione per se non haberi: id pro practice probabili certo sumere licet. Quod si unquam probabile est, maxime tum est, quando confessario illud alienum crimen detegitur, qui sub gravissimo vinculo sacramentalis sigilli perpetuum secretum servare teneatur.

4. Hinc etiam sequitur, causam mediocriter gravem utilitatis vel necessitatis ab omni prorsus culpa excusare; atque etiam obligationem potius alterum confessarium quaerendi, cui complex ignotus sit, non cum gravi incommodo urgere.

334 At si alterutrum necessarium fuerit, aut complicem confessario manifestare, aut non integre confiteri: utrum eligendum est? Si alterutra sententia sive quae affirmat, sive quae negat, complicitis manifestationem esse causam ab integritate confessionis excusantem, objective vera est: aut *obligatio* tacendi, aut confitendi integre *obligatio* erit. Solum si utraque dubia, sed probabilis est, practice consequitur, quemlibet pro libitu id, quod sibi melius esse duxerit, agere posse. Theoretice igitur duplex sententia esse *potest*: una, quae dicat manifestationem complicitis esse causam ab integritate confessionis excusantem, ita *ut non liceat* complicem manifestare; altera, quae neget, illam esse causam ab integritate excusantem.

Praestat vero, prius videre, quanam commoda et incommoda ex alterutra sententia et praxi oriantur; dein de ipsis sententiis iudicium proferre.

A. Primo aspectu ea sententia, quae complicitis manifestationem dicit esse causam ab integritate confessionis excusantem, benignior videri poterit. At ne facilius pro benigniore re ipsa sumatur, omnino consideranda sunt onera, quae imponit:

1) Cum multo majore incommodo a poenitente subeundo postulari debet, ut alius confessarius, cui complex ignotus sit, pro excipienda confessione quaeratur. Nam integritas confessionis, nemine dubitante, per se servanda est, quando servari potest, atque solum id poenitentis incommodum, quod eam moraliter impossibilem reddit, excusat; quare illud incommodum omnino magnum esse debet, idque multo majus, quam quod ex aliorum sententia legitimam facit aliqualem complicitis diffamationem.

2) Si vero alius confessarius tandem adiri nequit atque peccati circumstantia propter complicitis famam servandam reticetur: plerumque onus, quod semper pro magno haberi consuevit, peccati actum substantialem *bis* confitendi imponitur. Sc. fama complicitis servanda, *si* excusat ab integritate

confessionis, ex omnium sententia non dat jus aliud reticendi, quam quod ad conservandam complicitis famam prorsus exigitur: quare e. g., qui incestum commissum aliter fateri non potest, certissime tenetur in prima confessione ad confitendum *peccatum luxuriae*, quamvis suppressâ illâ circumstantiâ incestus. Porro postea, quando apud alium confessarium confitendi facultas adest, circumstantiam incestus, quam declarare tunc debet, quomodo practice declarabit, nisi peccatum luxuriae iterum accusaverit?

3) Si peccatum complicitis ab integritate excusat, et — quod hujus sententiae fundamentum est — hoc peccatum indicare non licet: ne confessario quidem licebit, apud poenitentes, praecipue si adeo exculi non sunt, ut illius doctrinae gnari responsa dextre declinare noverint, eas interrogationes instituere, quae poenitentem facile inducant, ut complicitis notitiam confessario indirecte det. At si confessarius haec ex obligatione evitare debet: aut de peccandi occasionibus inquirere libere non potest, aut arbitrio et iudicio poenitentium id saepe committere debet, num et quomodo obligationem respondendi urgere possit. Sed ob multa gravia incommoda et damna spiritualia inde oritura neutrum quispiam facile admiserit.

Quare confessarius, ne gravissimo muneri poenitentem ab occasione proxima arcendi desit, neve poenitentem ipsum sibi illudere sinat, qui sibi suoque iudicio relictus, occasiones pro adeo periculosas nolit agnoscere, libere interrogare debet, spreto periculo illo notitiam complicitis diffamantem accipiendi, si modo probabile, licet non certum, sit, illam complicitis diffamationem non esse causam ab integritate confessionis excusantem. At probabilis certo est haec sententia.

B. Scriptores igitur et numero plures, et auctoritate gravissimi defendunt, legem integrae confessionis esse potioris juris, ita ut ad eam implendam sperni debeat, si necessaria sit, illa aliqualis complicitis apud confessarium diffamatio: ita S. Thom. in 4 dist. 16 q. 3 a. 2, S. Bonav., S. Antonin., S. Bern., Gerson, Medina, Sylvester, Cajetan., Henriquez, Suarez disp. 34 sect. 2, Lugo d. 16 n. 398 sq., Laym., Vasquez q. 91 dub. 3 a. 2, Tolet, Reginald lib. 6 n. 156, Lessius, Tamburini, Salmant. c. 8 n. 128, Reuter p. IV. n. 321, S. Alph. n. 489. etc. — Contrariam sententiam, sc. non licere complicitis notitiam dare, docuere: Canus, Petr. Soto, Ledesma, Navarrus *Manuale* cap. 7 n. 1, Valentia disp. 7 q. 11 p. 1, Bañez, Diana etc.; ac probabile id esse, expresse tradunt praeter alios: Busenb., Mazzotta *de poenit.* disp. 1 q. 4 cap. 7 § 1 ab initio.

Rationes sententiae eorum, qui non licere amplius notitiam dare adeoque potius abstinendum esse ab integritate confessionis docent, ad hanc unam causam reducuntur: quod famam alienam laedere sit contra legem *naturalem*, ideoque ejus servandae obligatio potioris juris sit, quam obligatio integre confitendi, quippe quae sit legis *positivae*.

336 Ii vero, qui defendunt, confessionem integram faciendam esse, spreta illa, si opus sit, complicitis apud confessarium diffamatione: certe non negant, per se lege naturali vetari, ne aliena fama laedatur, at opponunt, id non absolute vetari, sed solum, ne laedatur sine legitima causa; quare videndum esse, utrum lex integre confitendi sit ejusmodi legitima causa necne, maxime quum illa apud confessarium oritura laesio famae objective non certo gravis sit. (Cf. vol. I. n. 1180 et 1182.) Legitimam vero esse hanc

causam, ex gravissimis rationibus suaderi potest: 1) ex iis, quae antea jam notata sunt circa incommoda et damna, quae sequantur, nisi universim liceat libere fateri et interrogare circa circumstantias et occasiones peccatorum. 2) Alia exempla afferri possunt, in quibus sperni omnino debeat aliquis nota et famae labes, quae ex poenitentis diffamatione in alios redundare possit. Nemo enim unquam ausus fuerit neque unquam audebit e. g. filium eximere ab integra confessione criminum suorum propterea, quod fortasse ex justa suspitione educationis non bonae aliqua in parentes labes redundet, aut religiosum eo quod suspicio relaxatae disciplinae contra ejus monasterium a confessario concipiatur. Cur ergo in causa non adeo dispari dispar feratur iudicium et levis complicum diffamatio tanti aestimetur? 3) Integrae confessionis lex tantopere urget, ut poenitenti nunquam liceat propriae famae servandae causam eam posthabere, sed ut, quantovis sui diffamationis timore spreto, debeat semper omnia peccata sua accusare. At ex communi doctrina lex servandi famam alienam tam gravis non est, ut non vincatur ab obligatione seu necessitate alioquin incurrendi infamiam propriam. Aliis verbis, potius possum famam alienam prodere, quam obligatus sim meam violare. Ergo ea causa (sc. integritas confessionis), quae me semper obligabit ad laedendam meam famam, causa legitima videtur spernendi illam aliqualem infamiam alienam. (Cf. Lugo disp. 16 l. c., Tambur. meth. conf. l. 2 c. 9 § 2.) 4) Quum antiquitus consuetudo fuerit atque per se obligatio confitendi apud parochum, parochus autem omnes suos subditos nosse consueverit: illis temporibus, si alia sententia vera esset, circa peccata manifestata et curatu difficiliora lex integre confitendi fere semper cessasset. Num vero credi potest, Christum Dominum legem illam communem sic instituisse, ut practice tam frequenter evaderet illusoria?

337 Ex quibus omnibus id concludere debemus, confessario id integrum manere, ut, prout expedire sibi videatur, de circumstantiis occasionibusque peccandi interroget; neque poenitentes edocendos esse, ut ejusmodi circumstantias supprimant, quae complicis famam apud confessarium laedant, sed, nisi secundum regulas supra datas alterum confessarium adire possint, eos nihilominus ad integram confessionem apud notum confessarium faciendam esse urgentes.

Id vero alteri sententiae damus, ut, qui propter auctoritatem theologorum certe etiam probatorum illam defendentium ea uti velit pro sua confessione instituenda, si ipse sibi secundum eam dictamen conscientiae fecerit, inculari nequeat, neque adigi debeat, ut a sua sententia discedat.

Quapropter etiam confessarius, si excipit confessionem eorum, qui, in theologia versati, ei videantur secundum alteram illam sententiam procedere, et qui ipsi de suis obligationibus satis judicare possint, quasdam interrogationes facilius omittere potest, relictam ejusmodi poenitentibus suas sententias sequendi licentiam.

338 Quod de complicis fama servanda sive negligenda dictum est, pari fere ratione dicitur de fama eorum, qui poenitentis peccato ansam, occasionem dederunt: sc. si poenitens peccatum suum sufficienter declarare nequit secundum omnem specificam malitiam, nisi alienum peccatum utpote objectum, occasionem etc. sui peccati etiam manifestet; e. g., qui sororem suam ex peccato gravidam ita percussit, ut abortus

sequeretur, peccatum suum vix integre confiteri potest, nisi sororis peccatum simul indicet.

Quamquam aliqui etiam eorum, qui prae integritate confessionis famam complicis spernendam esse dicunt, in casu nunc allato idem concedere nolunt; tamen utrobique id faciendum esse, saltem probabile est. Cf. Gury n. 502, Lugo d. 16 n. 420 cum aliis.

Ab hac causa, in qua complicis peccatum indirecte manifestatur,³³⁹ prout proprii peccati integra confessio id postulat, toto coelo distat nominis complicis inquisitio, ut complex corripatur. Quod per se illicitum esse, et natura instituti sacramentalis tribunalis, et positivae leges SS. Pontificum probant.

Hac de re Ben. XIV. plures Constitutiones edidit, quas Pius IX. in Constit. „Apostolicae Sedis“ confirmavit.

Prima Constitutio Ben. XIV. „Suprema“ edita est 7. Julii 1745 ad Episcopos ditionis Lusitaniae; secunda „Ubi primum“ 2. Junii 1746; tertia „Ad eradicandum“ 28. Sept. 1746 (cui accedit quarta Const. 9. Dec. 1749, quae solam Portugalliam videtur spectare).

Nimirum prima Constitutione ad Episcopos Lusitaniae directa, S. Pontifex designat et damnat crimen inquirendi nomen complicis; secunda Constitutione, ad eosdem Lusitaniae Episcopos directa, poenas in delinquentes statuit atque ordinem contra eos procedendi praescribit; tertia Constitutione Ben. XIV. duas priores ad universam Ecclesiam extendit.

Crimen in prima Constitutione sic describitur: „Pervenit ad aures nostras, nonnullos . . . confessarios falsa zeli imagine seduci se passos, sed a zelo secundum scientiam aberrantes, perversam quandam et perniciosam praxim in audiendis Christi fidelium confessionibus, et in saluberrimo poenitentiae sacramento administrando invehere atque inducere coepisse; ut videlicet, si forte in poenitentes incidissent socium criminis habentes, ab iisdem poenitentibus socii hujusmodi seu complicis nomen passim exquirent, atque ad illud sibi revelandum non inducere modo suadendo conarentur, sed, quod detestabilius est, denunciata quoque, nisi revelarent, absolutionis sacramentalis denegatione, prorsus adigerent atque compellerent: imo, etiam complicis ejusdem nomen, sed et habitationis insuper locum sibi exigent designari. Quam illi quidem intolerandam imprudentiam tum procurandae complicis correctionis aliorumque bonorum colligendorum specioso praetextu colorare, tum emendicatis quibusdam Doctorum opinionibus defendere non dubitarunt: quum revera opiniones hujusmodi vel falsas et erroneas sequendo, vel veras et sanas male applicando perniciem tam suis, quam poenitentium animabus consciscerent; ac sese praeterea plurium gravium damnorum, quae inde facile consecutura fore praevidere debuerant, reos coram Deo aeterno iudice constituerent. . . . Nec fieri potuit, quin ea de causa et oblocutiones et scandala, et non ministrorum tantum, sed sacri etiam ipsius ministerii odium et animorum ingens perturbatio in populo fidei exorta sint. . . .“

In secunda Constit. constituitur: 1) excommunicatio latae sententiae R. Pontifici reservata contra quoscunque „qui ausi fuerint in posterum docere licitam esse hujusmodi praxim, prout in relato nostro Brevi (priore) exponitur et reprobatur; vel scribere aut loqui praesumpserint in ejus damnatae praxis defensionem; vel ea, quae in dicto Brevi contra eandem praxim decreta sunt, impugnare, aut in alienos sensus temere detorquere vel interpretari“.

2) Suspendio ab audiendis confessionibus ferendae sent., aliaeque etiam graviores poenae et iudicis ecclesiastici sententia contra eos, „qui conformiter ad praedictam reprobata praxim poenitentes . . . interrogare praesumant de nomine complicis . . . vel adjunctis . . . expressiorem magisque individuum ejusdem complicis

manifestationem concernentibus, eidem poenitenti, si manifestare renuerit, sacramentalem absolutionem denegando.“

3) A sacro Officio procedi debere tum contra docentes licitam esse illam praxim, defendentes (etc. ut supra), et contra confessarios illam doctrinam pravam sequentes, si eorum agendi ratio talis sit, ut suspecti reddantur de adhaesione ad pravam illam doctrinam. Quare, exceptis poenitentibus in propria causa, omnes qui noverint aliquem deliquisse sive doctrina ista, sive praxi, quae suspicionem pravae doctrinae ingerat, jubentur infra mensem S. Officio delinquentem denunciare (sub poena excommunicationis: quae saltem hodie sublata est).

340 Attamen, quamquam per se nomen complicitis inquiri non licet, possunt ejusmodi esse adjuncta, in quibus id sane liceat atque adeo sub poena denegandae absolutionis complicitis manifestatio exigi debeat. Nimirum si confessarius simul alio munere, ut Superioris, fungitur, propter quod poenitens obligetur, ad ipsum auctores et complices peccati communi bono contrarios corrigendi aut puniendi causa deferre. Quod si obtinet, confessarius non qua confessarius, sed qua Superior notitiam complicitis sibi dandam jure exigit. — Imo in illo casu, in quo poenitens propter commune bonum denuntiationem complicitis facere debet, confessarius quilibet per se exigere debet, non quidem ut sibi, sed ut Superiori denuntiatio fiat. Quare si poenitens ex justa causa mavult per confessarium denuntiationem facere, is sine dubio complicitis nomen excipere potest; imo exigere, ut aut per se aut per alterum aut immediate denuntiatio fiat, etiam sub poena denegandae absolutionis pro re nata prorsus debet. Expediit vero, ut extra confessionem, quantum commode fieri possit, haec denuntiatio excipiat; imo ut detur notitia sigillo sacramentali non clausa, exigendum est. Cf. Lugo disp. 16 n. 432 sq., Ball. not. ad Gury II. 502.

Ad ejusmodi circumstantias Ben. XIV. ipse referre videtur, quum damnatam praxim describens dicat: „opiniones falsas et erroneas sequendo, vel veras et sanas male applicando, perniciem tam suis, quam poenitentium animabus consciscunt“.

NB. Num et quomodo in peccato reservato, quando legitimus confessarius desit, integritas objectiva non sit necessaria, v. sect. III. cap. I. art. IV. § 2 in fine (de cas. reserv.).

Articulus III.

De mediis ad integritatem confessionis procurandam necessariis.

Quoniam generatim peccatum grave nullum voluntarie tacere in confessione fas est, integritas vero subjectiva seu formalis, quantum per diligentiam humanam licet, objectivae integritati debet respondere, media ad id efficiendum necessaria adhiberi debent. Medium igitur per se et semper necessarium est conscientiae discussio; medium per accidens necessarium, i. e. post confessiones prius invalidas factas, est confessionum repetitio, vel etiam confessio generalis. De utroque medio agendum est.

§ 1.

De examine conscientiae confessioni praemittendo.

I. Requiritur per se sub gravi examen serium et diligens, ea³⁴¹ sc. diligentia, quam homines in gravi negotio impendere consueverunt; at non tanta diligentia, quae confessionem reddat odiosam et nimis molestam. Trid. sess. 14 cap. 5. Cf. Lugo disp. 16 n. 590—594.

II. Diligentia igitur necessaria diversa est pro diversis poenitentium conditionibus sc.

- 1) pro diversa conditione conscientiae et habituali vitae puritate,
- 2) pro temporis diuturnitate, quod ad confessionem instituendam percurrendum est,
- 3) pro diversa poenitentium instructione et ingenii acumine,
- 4) pro diversa corporis valetudine.

III. Qui gravem negligentiam in sui discussione committit, per se sacrilege et invalide confitetur: attamen ut hoc re ipsa committatur, poenitentem etiam subjective ad hunc gravem defectum a se commissum satis attendisse necesse est. De cetero confessarius non raro aliquem defectum examinis supplere potest eumque ab ipso suppleri expedit.

IV. Ut de defectu graviter leviterve culpabili commissio postea aliquod iudicium feras, attende regulas quasdam practicas a Reuter, Mazzotta, Lacroix datas:

Reg. 1. Qui conscientiam neque nimis strictam, neque nimis laxam utens post sui discussionem remorsum conscientiae clamantis seu „latrantis“ non sentit quasi de culpabili negligentia, potest quietus esse.

Reg. 2. In dubio de negligentia gravi aut levi commissa, qui post institutam confessionem reperit, se plura peccata mortalia omisisse quam dixisse, gravis negligentiae reus habendus est; si multo plura confessus est, quam omisit, non gravem negligentiam commisisse censendus est. Sporer n. 367 cum Nugno aliisque.

Reg. 3. Qui, ab una alterave hebdomada confessus, numero incerto et dubio accusat peccata externa palpabilia, e. g. „ter quaterve commisi fornicationem“, gravem suspicionem ingerit de negligentia examinis graviter culpabili. Vide Reuter theol. mor. p. IV. n. 311, Mazz. disp. 1 Q. 2 cap. 1.

Explicatio. Nota igitur ad I. Lugo l. c. et alii recte dicunt: Etiam si³⁴² post adhibitam moralem diligentiam putes, te, si plus temporis adhuc impendas, etiam plura peccata reperturum esse, propterea tamen male inferas, te teneri etiam ad plus temporis impendendum: secus enim, qui a multis annis confessus non sit, per dies et dies recogitando vitam suam non satisfaciatur, quod absonum est dicere. — Imo Sporer l. c. n. 366 docet, eum, qui post diligentiam moralem confessionem instituat, postea vero non recordetur, utrum hoc illudve peccatum dixerit necne, non teneri ad ejus peccati confessionem, eo quod praesumere possit et debeat, se cum ceteris ea peccata vere confessum esse: si autem ex alia quadam ratione graviter dubitet et vere dubius haereat, utrum tale peccatum confessus sit annon, debere utique illud peccatum certo a se commissum postea confiteri.